

ШЫҢ

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЫ
БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР
ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ
СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

№ 303 (4787), 1960 ч. декабрь 27 вторник. Өртөз 20 көп

СЭКП ТК-да

СЭКП ТК-ның ээлчеглиг Пленумун
1961 чылдың январь 10-да чыылдырарын
СЭКП ТК доктааткин.

КЫШКЫ СПОРТ

Тываның дагалары, хемнери күш-культура болгаш спорттуң, ылангыя кышкы үедө чорудар хемчеглерини массалыг калбартырына кайгамчык таарымчалыг. Областың кайы-даа районнарының төптөрине, колхозтарга болгаш совхозтарга улуг күш, чарыгдал-даа үндүрбей тургаш, көчүт эки катоктарны кылып ап болур.

Областың девискээринге кыш шагда эгелзэн. Бо үедө спортка «сезон» дийир чаңчыл ам эргилген. Бүт болгаш хол бөмбүктөрүнүн маргылдааларын, хоккей оюннарын, анык атлетика болгаш спорттуң өскө-дөврүлерин бистиң чуртка чылдың кыш-даа үелеринде көрүп болур. Спортчу мастерлериниң бедик дагалары, кылама доштарга болгаш спорт шугунарнына мергежилдик көңүлүлериң чон улуг күзелдин-биле сонугураар.

Моон-биле кады, амгы үедө негелде чүгдө чемпионнар болгаш рекордсменнер дугайында эвес, дамыктык мурнунда кышкы айларны боттарының кадыкчылыгына, хөгүгү-омак амдырал-чуртталгазына шын ажылап турарларын, дыштанылга хүнеринде дагаларже ыжжалаар, хостуг шакарында катоктаар кижилерин дугайында кол тургустууну турар. Бо айтыр бистиң областа амдыгаа чедир хожудавышаан. Оң кол чыл-кагааны удуртуганың кошказанда.

Областың спорт нитилелдеринин өвүлели (даргазы эш Донгаз), обларфосовет (даргазы эш Норбу) болгаш Кызылдың база чамдык районнарының спорт эвилелериң ажылын амгы негелдинде денелинге эде тургузуп шыдавайн турар.

Маңаа чижек кылдыр Чөөн-Хемтик районда байдалы көргүзүп болур. Бо чылдың областың маргылдаазына районун спортсменнери национал үрүшке—бирги, хоккейге—ийги, боодалга—үшүк, чик атлетикага—дөрткү черни өзөлзөн. Партия, комсомол организацияларының организастааны-биле чедип алдынган ол өргүзүлгелерге районун спорт эвилели (даргазы эш Прокуратов) мөвзөргөнгөш, сөөгү үедө кандыг-даа азы чорутпастаан. Чамдык коллективтерде «Уролай», «Спартак» нитилелдеринин кудуку организациялары бешин мынчага тургустуушкан.

Районда кышкы спорт хевирлеринде белеткелдер ала-чаягаар байдалче кирген. Ыжжалаар, коңкилээр, бакалар дөш спорттуң өскө-дөз хевирлерин организаставайн турар. Районда комсомолчулар болгаш аныктар беш мүн хире, а спорт эвилелинде чүгдө б өш лыжа, 20 эш коңки бар, ол бешин ажыгал чок «шыггада» чытыпшаан. ВЛКСМ районкомун (секретары эш Март-оол) бюрозунун өрткен чылын болгаш бо чылын ийн удаа хулап алганы эш Прокуратовтуң ажылындан дүжүр дугайында доктаалдары амдыгаа чедир түнел чок.

Чонунуң массалыг ажыгалынага катоктарын областа калбарбайн, ыжжашкынын массалыг эвес болуп

турары спорт нитилелдеринин болгаш профэвилел организацияларының багай удуртулгазын херечилеп турар. Кызыл хоорайда (спорт эвилелинин даргазы эш Иванов) байдалды маңаа чижек кылдыр көргүзүп болур. Кышкы спорт сезонун декабрь 4-те ачкыр тургаш, белеткеч чогуунда соңгаарлаткан. «Совет Тываның беш чылы» стадионда катоктуң шынары дыка багай. Мебель цети, сель-электро, ышш ажил-агый цети ыш-каш чамдык коллективтерде спорт нитилелдери тургустунмаан.

Кышкы спорт сезонун чамдык районнарының аныктары партия, комсомол организацияларының удуртка-ны-биле багай эвес уткаан. Таңды районну маңаа айтыры чөптүг. Бо чылдың ийде 15—20 метр бедик трамплинин тургускан, совхозтарда, колхозтарда болгаш Кову-Аксинада катоктары кылган. Дыштанылга хүнеринде организастыг ыжжалаар, доштуг шыдере катоктаар чорукту чонунуң амдыралчы херэе кылдыр көрүп турар.

Бо эки үелерини областың өскө районнарына чүге калбартып болганбы? Эрини, Тес-Хем болгаш Бай-Тайга районнар спорт талазы-биле Таңдыдан хожудан турарының чыл-даганы чүдөл? Кол-лаа чүве узуртулганың четпезинде. Хөгүгдө дүргө бурунгаарал, совет кижилериниң культуразы бедип, оларын негелде, херектелериниң улгайын турда, узуртулганың стилни чаартыры чугула.

Спорт эвилелеринин ажылында четпестерини шының илереткен, кышкы спорт хемчеглерини массалыг калбартырына үнелиг саналдарын кирген ажылын болгаш өскө корпорентилериниң бизнесте материалдары областың сотунарына каш-даа удаа парлатынган. Областың спорт нитилелиниң Чөвүлели обларфосовет оон боттуг түнел кылбайн турары шын эвес. Чонунуң ол талазы-биле чөптүг негелдеп СЭКП хооромко болгаш райкомнары кичээл-гейден чабылаш болбас.

Амгы кышкы спорт сезону дыка хый соаун чүдүдери мапап турар: коңкиге дүргө маңаар талазы-биле Норвегияга, хоккей чемпионду дөш Швейцарияга, лыжа талазы-биле Совет Эвилелинге болгаш Финляндияга делегей маргылдаалары болур. Аңаа киржир совет спортсменнерге, мастерлерге тиледелгил чедикшикин күзөөлинер!

Спорттуң кышкы хевирлерини массалыг хөгүдөр сорулга-биле чарлатынган Россия Федерациязының улустарының II спартакиадазы январь 1-ден март 30-ге чедир болур. Аңаа сес миллион хире күш-культура-жулар киржири көрдүнүп турар. Узучу ол өзулуг байыраалга белеткелди спорт эвилелери, профэвилел болгаш комсомол организациялары тодарай удуртуу ужурул. Ол ыш-каш хоорай, район болгаш өскө Советтериниң күсүкчи комитеттери спорт ажылын массалыг боддуларың-че кичээлге салыры чугула.

жаныгын дугайын дындадып турар. Конгоунуң төп чазаа Чөөн мөжүже көже берген болгаш Стэнливиаль хоорайны Конго Республикалары турнайсыламы кылдыр чарлаан дээрзин телеграммага айткан.

Эш Н. С. Хрущевтин хары телеграмманың моон аадаңа парлаан.

Конго Республиканың улугунга деткимче болгаш дуаламчы

Стэнливиальде, Конго Республика-нын премьер-министриниң орадакчызы А. Гизенгадан эш Н. С. Хрущевтин амдыга телеграмма алдынган, мында болза хамааты дайынын өскүскен Мобутунуң дээрбечилериниң талазындан Конго Республиканы Чөөн мөжүзүгө киргизип келген кы-

Конго Республиканың Премьер-министриниң орадакчызы дээрги Антуан ГИЗЕНГАГА

Декабрьның 14-те чоруткан Силерниң телеграмманы алдынган. Премьер-министр П. Лумумбаны, чазаакт хый-хый кижигүнерин болгаш парламент депутаттары тудуп хоругдан колонизаторларнык болгаш оларын халезиленикчилериниң «үзүрүчү чорунун» түнелинде чуртта тургустуна берген байдал дугайында Силерниң сагыш салып турарынары бис долузу-биле үлөжин турар бис. Конго Республикага узур империалисттиг күрүвөлериң уламчылавышаан турар агрессивизы бүтү совет кижилериниң килени болгаш хордаашкынын боддуруп турар.

Конго Республика-биле найыраалдыг өскө-дөз күрүнелер-биле кады Совет чазак конго улуска болгаш оң дүрүм өзүгээр чазанга колонизаторларга узур чөптүг демсел талазы-биле бүтү-ле боддуур дуаламчыны болгаш деткимчени көргүзүп келген болгаш моон соңгаар-даа көргүзүп дээрзин Силерге бүзүредип болур мен.

Хосталга болгаш национал хамаарышпас чорук дөш конго улугунуң мадырлыг демисели бүтүн чедикшикнини-биле доостур дээрзинге быжыг бүзүрелинин илергейлел тур мөң. Ханы хүндүлел-биле Н. ХРУЩЕВ. Москва, Кремль. 1960 чылдың декабрь 24.

МОСКВА. ССРЭ-нин Дээди Совединиң бешки чымыкың чаа болуп өрткен алдыгы сессиязының Президиумунда. Фото В. Савостьяновтуу болгаш В. Егороштуу.

СЭТА-ның фотохроникасы.

ССРЭ-нің Дээди Совединиң алдыгы сессиязыңа депутат А. М. Чимбаның чугаазындан

(Тыва автономнуг облустың Кызылдың чөөн талакы соңгуда округу.)

Штер депутаттар! Тыва автономнуг облустың анык областы. Ол чүгдө 16 чыл бурунгаар тургустунган. Төгү талазы-биле бо кыска үениң дүргүзүндө областың амдык чоннары ажил-агый болгаш культу-ра тургузуушкунуңга улуг чедикшиктерин чедип алганнар. Октябрьниң социалист революциязының тилегиңге чедир Тывага көшкүн мал ажылдыг, чартык феодалдыг тургузуп турган. Тываның экономиказының үнденин мал ыңчаарда колдуунда улуг феодалдарың, хүрээ-хиттин болгаш даштык мал-чүвүчүлериң холунга турган, ажилчы чоннарын—тыналарын хый нуруузу түрөгелге човулаң көрүп чурттап чораан.

Тыва улус чүгдө Октябрьниң социалист улуг революциязы тиле-ден өвүлдө эрчи тургузууну ам дүжүргөн болгаш хосталганы чедип алган.

ССРЭ-нің улустарының өг-бүлелин хулап азыр дугайында тыва улус Совет чазакка 1944 чылда дилег кылган. Ол дилегин ССРЭ-нин чазак хандыгын, Тыва улустуң чаа, аас-кежиктиң совет амдыралы шап ыңчаар өскөзөн.

Оон бээр ам хый эвес үе өрткен. Төгү талазы-биле бо кыска үениң дүргүзүндө тыва улустуң амдыралы-лыга социал-экономикиң үнденин чаартылгалаар болгусулаан. Эзулуг культура революциязы боттанган, тыва улус бүтүн үжүк-бизиктиң болган. Школа намызын урууларын бүтү-нитти мыыла өөредилгенин боттандырып турар.

Национал кадрларны белеткээринге педагогика институту, дөрт техникумнар, механизаторларын ийн училищелери, Төгүгүн, дылдык, эртем-шынчилел институту, Башкылар билим бедидер институт болгаш өскө-дөз өөредилге терлери тургустунган ажаадал турар.

Кадык камгалазың албан черлери дегем хөгүдүлел болган. Оң алды чыл бурунгаар өвласка шунту 25 экилер ажаадал турган, амгы үедө 260 ажыг экилер бар азы чонунуң 700 кижиги бүзүзүңе бир эмки оңаажып турар. Медициназын ортумак өртемниң 1200 кижиниң барын база демделээр херек. ыңчангаш медициназың тускай өртем-

ниң ажилдакчы бүзүзү чонунуң 120 кижиги бүзүзүн хандырып турар. Эм-нелелериниң, бичин урууларын са-наторий албан черлериниң тудуу чыл бүзүдө калбарып турар. Амгы үедө чонунуң мун кижиги бүзүзүңе 13—14 экилерге орунунары оңаажып. Ол бүгү хемчеглерини түнелинде халдавырлыг аарыглар Тыва областа шагда-ла уруктатынган.

Улус чымыкышының четкини областа калбарып хөгүзөн. Областың школаларында, дээди болгаш ортумак тускай өөредилге черлеринде болгаш областан дашкаар өөредилге черлеринде 40 мүн амыр студентилер болгаш өреникчилер өөренип турар. А ол дээрге, амгы үедө областа дөрт кижиги бүзүзүңүң бир-өзүн-ле өөренип турары ол.

Штер депутаттар! Бичин тыва улус дугайында, оң чечектелишик-кенин дугайында кайгамчык улуг ада сагыш салымшыкын дөш Никита Сергеевич Хрушев баштаан бистиниң төрөң Коммунист партиязыска, Совет чазакына артыктыг улуг дөш четтиришикнин илередир дөш культура тургузуушкунуңда ол бүтү чедикшиктерин дугайын чугаалап турарың ол. (Адыш часнааш-ныны.)

Штер депутаттар! Бо кыска үениң дүргүзүндө Тыва экономиказын хөгүдүлелдин талазы-биле дыка бурунгаарлаан. Бисте чүрт үлетпүрү өзүп турар. Дарыяныла комбинат, эр-херекселдер бөдүрер фабрика, түйүбү, алгы заводтары, ышш дидирер болгаш ышш болбаазырадып кылар завод, хөмүр даш шахталары болгаш чүрт үлетпүрүң өскө-дөз боддурагелери тургустунган чедикшикниң ажаадал турар. Аш-чөм үлетпүрү калбарган, өзт комбинат Кызыл хоорайда туртуунуң өзүп турар.

Геологтуг шынчилел ажаадалы областа калбарган, оң түнелинде хөмүр даштын, даг-дүгүнүң болгаш өңүгү металлдарын кураавырлары тыгылган. Амгы үедө Ак-Доурактың «Тыва даг-дүгү» болгаш Кову-Аксинаның «Тыва-область» комбинаттары тургустунуп турар. Ыңчангаш маңаа хожулангай чораан Тыва ам бодуңда үлетпүрүң область кылдыр сайдырап турар.

Садыгың болгаш нитиниң чөм-нениңгезиниң четкини калбарган.

ССРЭ-нің Дээди Совединиң Президиумунда

Анык салгакчылары коммунист-тиниң өзүзүңга өөредилгениң болгаш кижигүнериниң херезинге улуг ачы-хавылазы дөш, ССРЭ-нин Дээди Совединиң Президиуму 1960 чылдың декабрь 24-те Чарлың өзүгээр Лиг-ва ССР-нің башкыларының съездинге соңгуттурар алдарык болгашы-биле Литва ССР-нің башкылары болгаш улус өөредилгезиниң ажил-

дакчылары ССРЭ-нің орденнерин болгаш медалдары-биле шаңнаан.

Шунту 500 кижиги, оң иштинде Ленин ордени-биле 35, Күш-ажыкты Кызыл Тул ордени-биле 70, «Хүндүлелдин демдөз» орден-биле 115, «Күш-ажыкты өрес-мадырлыг чорук дөш» деп медал-биле 280 кижиги шаңнаттырган.

ССРЭ-нің министрлер чөвүлелиниң чавында төп статистика эргелелиниң дыңнады

Нефть үлетпүрүнүң ажаадалчылары, СЭП-нің XXI съездинини шитпирлерин амдыралга боттандырышаан, 1960 чылда нефть тывы-жымың планын хуусаа бетинде, декабрь 23-те күөсеткеннер. Пландан дашкаар 3,5 миллион тонна хире нефтини алыр.

Харылзаачыларда

Москва барганымда Кремльдин ханаларын, оң кайгамчык суургаларын болгаш ордуларын үргүлчү магадап көрүп турган мен. Кремльдин Улуг ордузунга ССРЭ-нің Дээди Совединиң депутаттары чыгып, өрткен чылдың түнелин үндүрүп, кел-тир чылдың планын бундап турда бистин кайгамчыктыг Төрөң чуртаву-стун күш-ажыкчы кижилериниң кичээлгеи ийде турган.

Бо чыл — төөгүге кайгамчыктыг чылдарың бирези болуп артар. Чүс-чүс чаа шахталар, заводтар, рудниктер, фабрикалар ажыл-лап кирген. Чүс-чүс школар, аспилдер, өөредилге черлери урууларга эжин ажиткан. Миллион-миллион гестар черлер чардынып, бай дүжүт ажаап алдынган.

Бо чагай ажил-херектери тургусканнарың аразында бодунуң өөрүмүң—харылзаачыларың база көрүп турар мен. Коммунист күш-ажыл бригадаларың кижигүнери, почтачылар Мария Плауткина, Вера Шевченко, Мария Хабарова, Дарья

Соболева олар чонга солун, сеткүүлери өй-шаанда чедирип бөзүңге эки үлгерин көргүзүп турарлар. Оларын шунтуу боттарының билин бедилери-биле өөренип, өскө мергежилдерин база шиггөдөп ап турар.

Монтёр Владимир Чоуду, телеграммалар чедиркичи Клара Овин олар Кызылдың харылзаа конторазына мырнай чокта чаа ажылдап эгелзөөр. Анык ажил-ишчилер кыска хуусаада ажылга кызымаккайын көргүзүп, коллективтиң мурнакчыларын олдурунга киргенер. Районнарга болгаш Абакане почта удекчилери коммунист Петр Төрнев болгаш Сергей Салчак олар почтаны чүгдө график өзүгээр чедирип турарлар.

Харылзаачылар ССРЭ-нің Дээди Совединиң ажылын улуг кичээлге-биле хайгаарып, аңаа чугаалашкан айтырышканын бүрүнү-биле детки-вышаан, бедиткен хүлээлгелери алганнар.

Е. МЕРКУШИН.

Бедик хүлээлгелер

Коммунист болгаш ажилчы партизаларың төлөлекчилериниң Москва Чөвүлел хуралының Кийгырык болгаш Медегелдин Чөөн-Хемтик районун «Искра» колхозунуң девискээринге 14 кезек черге таанынган. Колхозчу ажил-ишчилер ол Кийгырык болгаш Медегелди чыгыш өң-сеткил-биле деткип, ажил-агыйни экижидериниң хүлээлгелерин алганнар.

— Делегейге тайбың дөш, аас-кежиктиң келер үе дөш Коммунист болгаш ажилчы партизаларың төлөлекчилериниң Чөвүлел хуралының Кийгырык болгаш Медегелдин

бистин фермының ажилдакчылары бүрүнү-биле деткип, 1961 чылда фермада саар инек бүзүзүңден-не 1800 литр сүтү саарын саанчылар хүлээлгелерин турар—деп ферма эргелек-чизи эш Ламалп чугаалаан.

Хойжулар О. Шаровин, И. Лагаа олар ол төөгүлүг материалдарын детки-вышаан, чеди чылдың үшкү чылдында кадарып турары кой бүзүзүңден-не 3 килограмдан өзөөш эвес дүтү киргип алырын болгаш төгүрү 100 хойга оңаштыр 120 хураганнары менди алырын хүлээлгенер.

М. МАЖАА.

Улуг сонуургал-биле

Улуг-Хем районун «X Улуг хураал» колхозунуң почтачызы Дидыраш Оттук-Дашты, Базы-Колдун фермаларыңа солун, сеткүүлдерин, чагааларын үзүткел чок чедирип, ол ажилы-биле кады, фермалар ажил-дакчыларының ортузунга тайлыбыр ажилын доктаамал чорудуп турар.

Ол мога чок ажил-ишчин — агитаторнуң сөөгү үедө бир кол

ажылы бола коммунист болгаш ажилчы партизаларың төлөлекчилериниң Москва Чөвүлел хуралының материалдарың—Медегелди болгаш Кийгырыкы—ферма ажилдакчыларына таныштыры бооп турар.

Бо төөгүлүг материалдарың кедээ ажил-ишчилер аажок улуг сонуургал-биле таныжып турарлар. Б. БАГЫТ-ООЛ.

Баштайгы нити-орус марксисчи чажыт солун

МОСКВА. (СЭТА). Ленинчи «Искраның» бирги номери тургускан хүндүн бээр 60 чыл болган. Большевик партияны тургузуунага ол шылгаралдык ролду ойнаан. СЭКП ТК-ның чанында Марксизм-ленинизм институтуңа декабрь 24-те болган өрткен конференцияны СЭКП-нің болгаш бистин Төрөң чуртунуң төөгүзүңде ол алдарык хүнге тураскалаткан.

Төгү өртемнериниң кандидаты З. А. Левинаның «В. И. Ленин болгаш «Искра» деп темага илеткелди ол конференцияга чыгланнар—Россия революстуг шимчөөшкениң хоочун киржикчилери, өртемденер—төгүчүлөр, өртем ажилдакчылары дыңнаан.

«Искра» солунун Ленин тургускан деп илеткелчи онзалал демделзөн. Владимир Ильич оң организа-закчымы, идеялг удуртукчу болгаш редактору. Ол солунуң чүгдө улганышынын тодараткан эвес, харын-да аңаа удуртукчу чүдүлдерин бижип, номер бүзүзүң ык бол-дуп, «Искраның» утка-шынары бол-гаш үндүрүлгези-биле холбашкан бү-

гү-ле ажил-херектерин ханызы-биле жүрүп турган. Ол солунуң редакциязының иштинге оппортунисттиг чагылдышыкчыларга узур элеш чок демисели чорудуп турган. Нити-орус марксисчи солун болза партий-кы кадрларны чер-черге организа-стаарынын болгаш кижигүнериниң өзүзүң тевү, бидаргай марксисчи бөлүмнери чыгыш аай марксисчи партия кылдыр каттыштарының түбү болдуруп дөш ол бүгү күженишкенин салган.

Марксизм-ленинизмниң институту-дуң кол өртем ажилдакчызы В. И.

Степанов институтун төп партий-кы архивинде кагаалаттып турар искрачы үениң документалдык материалдарының дугайында дыңнадып кылган. Ол үедө партияны тургузуу-ны талазы-биле улуг ажылды чорудуп турган, Владимир Ильич биске литератураның улуг салгааны артырган. «Искраның» тургусканы болгаш оң ажил-чорудулганын төөгүзү-биле холбашкан ховар 3000 саның документал архивте кагаалаттып чыдар деп эш Степанов чугаалаан.

«Искраның» 60 чыл болганына

СЭКП Кызыл хоорай комитетиниң залына, декабрь 24-те журналистер кезээни болган. Аңаа область солуннарының, Тываның ном үндүрер черинин, радио дамчымылга редакция-зының ажилдакчылары, хоорайның партия, совет активи дыка хый кижиги олурдушкан.

В. И. Ленинниң үндөлдөп тургус-каны марксисчи солун—«Искраның» баштайгы номери үнгөндөң бөөр

60 чыл болганың дугайында илет-келди «Тувинская правда» солуну-нун редактору эш Н. К. Курбатский кылган.

ССРЭ-нің журналистер Эвилелиниң тыва салбырының болгаш СЭКП хоором-кунуң организастааны ол кезеңге тургускан хоорай коллективтериниң бот-тымынгар урам чүтү белгүм-нериниң концерта болган.

„БУГУ АФРИКА НАЦИОНАЛ ХОСТАЛГАЛЫГ ШИМЧЭЭШКНИНН ЧАЛБЫЖЫ-БИЛЕ БҮРГӨЛГӨН“

(Н. С. Хрущев.)

Колониализмнің өлүр шагы келген

Империализмнің башталышынан бирөөз, алты колонизаторларның башкысы англичан Сесиль Родс бекен чыдамы мурунда мында деген: «Делегей барак-ла улеттинген, а оон чыдак чүе ам улеттинип ап, чаа ил аданын, колония болдуруп турар. Бистин чымыста дээрде чымыналып турар сыйдыстарга чедип шыдаавамыс таан-даа караалдыгылар. Бир эвес шыдаар болган болуз, мек сыйдыстарына күт-биле кырып алыр ийик мек, ол дугайы уругу болуп чык мек. Мен олардын ийик дугайы болган ийик ийик ийик мек, кээргенч-дир.»

В. И. Лениннің «миллионер» болган «каша хааны» деп адааны ол колонизатор хөрдөн түрүп көп, бистин дивизию, улаустарың медереинде болган амьдарында болган улут өскөрлүшкенин, чаа Азияны болган айтыккан Африканы көргөн болза, бистин бис. Сесиль Родсун ийик дугайы болган ийик ийик ийик мек, кээргенч-дир.»

Бистин делегейде хой-ле чүе өскөрүлгөн. Пролетар революциянын болган национал-хосталгалыг шимчээшкенин шакмы үеин айтканы Октябрьдин социалист Улут революциясы Россияга тиелгенде, колониалдыг системга баштайы аар согушуну таварышкан. Колониалары болган хамаарылгалыг чурттарың улустарың сербээзашкенин болган «улут уйгузуна» үеи доозулган, боттарың хосталган болган национал хамаарышпас чоруу дээш, медередин, карак кызы демиселче олардыг оттушкуну эгелээ.

Азияга болган Африкага колониалдыг кулданыгы удуу улусту киколониянын, көр хөөн чок чорууну үр чылдарда чыгынган үезин улут чагай унутууг болган. Тайбынча ынакшылдыг күштерини фанатизми бүгү делегейге төгүлүг тиелгендеи сонда колониаларга национал-хосталгалыг күчүңү, шимчээшкени калбарып өзүп туруп берген. Шаадалга колониалардыг күчүңү күрөөлөр дүргөн-биле бууруп дүңүп турар аларга.

КНО-нун Кол Ассамблеянын XV сессиясында чүе чугаалап тура, Н. С. Хрущевту чугаалааны болза: «Кижит төрөлтениң хөжүдөлүгүң дорт орунуга, колонизаторларын чүс-чүс чылдарда кырбиен чораян улустары даралдан хосталып, тускайла амьдарыла үнүп турарын кижит төрөлтөн көрүп турар— ол дээрге бистин үеин улут демээ болду. Чүе чыдак иштинде буга чурттайлаарга чер делегейин чоңуңу чартын колониалдыг даралдан кичириң ап октаган. Колониалдыг империяларын бузуудуларыңга он-он чаа национал күрөөлөр тургусту-ган.»

Ур манаттыңан хосталга Азияны бурунгу чурттарыңа чедип берген. Колония улустарың политика талашы-биле хосталып болган хамаарышпас чаа күрөөлөрүн тургузуп, харын национал экономиканы болган култураның өсүлүгү күдүрүчүче оруку аамдын турарын дуржулга көргүскөн.

Колонизаторларын боо-биле болган чымыл-биле кул эдилелдин өзү-чүрүмнаны тургускан турган Африка дилте соолгу чылдарда көчүктү улут өскөрлүшкенин болган. Каттышкан Национал Организацияны тургустунар үеде Африкага чүе үш-ле хамаарышпас күрөөлөр турган. Барак-ла бугу Африка колониалардыг күрөөлөргө хамаарышкан чурттан. Бугу Африка дилте балла чымыл-биле өскө. Хамаарышпас хөжүдөлүгүндө 20 африк күрөөлөр кирген. Ол күрөөлөрдө 180 миллион кижит чурттап турар. 1960 чылда Африканың чымы деп адал турары чөгүт. Бу чымыл 16 африк чурттар хамаарышпас чорукту чедип алган.

Африканың даралдан хосталымын улут үеи шакмы темпирлер ийргүлөшүп турар. «Бугу африка национал-хосталгалыг шимчээшкениң чалбымы-биле бүргөлгө» деп Москваың ажилчы чоңарының митингыне Н. С. Хрущев демделгән.

Маадарыг алжар улус бодуңу хосталган дээш адым чык иштинде демиселчиге турар. Алжирде национал-хосталгалыг чөгүт дайынын базар дээш француз колонизаторлар чартык миллион солдаттарын армияны чоруктан. Олар өрттөдир бомбаларын октап, сегиртип тудар, истелге болуп шиктеп чокка шаа-кылап өлүрүп, хоругап лагерлерге этпен-эриңдир бугу аргаларың херегелеп турар. Бодуңу хосталган дээш демиселчиге колдурган алжар Францияны империалистериң кыдыг араатыңгы аргаларың ажыгалыңа дээр. Бир эвес француз колонизаторлар Алжирин бодуңу колониалдыг кылдыр күш-биле арттырып алыр дээр оралдыкшыканыңан сонат-лас болза, чыдак чок болуп шериг аштырышканыңан түнелдинде олар оңу шыкнаар апаарлар дээрзи ам шууг-ла ийден.

Африка дилтең өскө-даа колониал чурттарыңа национал-хосталгалыг шимчээшкениң чалгылары улам күшүңү-биле көдүрүп турар, ол колониаларда 50 амык миллион кижит чурттап турар. Кенияны, Танганияны, Угандалың, Руанда-Урундакы Анголаны, Мозамбикти, Соңгу болган муруну Родезияны, Нисвалесияны, Сьерр-Леонияны, Муруну-Барыны Африканы, Занзибар улустары хосталга болган кижиз эргелер дээш шимтирлп демиселче көдүрүп турарлар.

Колониализм өлүр деп турар. Бичалза-даа, Сукарнону чугаалааны:

биле аларга, «изн орн чурттарың аргаларыңа болган капиталдыг парактык ол ам-даа айымдыг болуп турар. Колониализм өлүрүнүн бетинде хой-хөй качыгдаларын, өлүм чурттары болган капиталдыг чурттарга хой-хөй кижилерни өлүрү, хой үеин салткычыларыңа күрү-биле тургускан эвези эвес бакыкты үрөн болуп.

Африкада бодуңу «тоолуругу кончазы» арттарың алды доош империалистерин карак кылды чүтүкү жүжүншикениңин каттыштырыңарың оларын албадып турар. Африканың улустарыңа удуу тус-тузунда демиселчиге шыдаас аларга барым-европачы колонизаторлар АКШ-тың диктичезинге дайыны уругу таварышканнар. Ам америк империализм Африканың улустарың национал-хосталгалыг шимчээшкениңа кол шаа-кылачымы болган боо тудукчуу болу берген. Конгода байдал ол дугайың буу-редия-биле херегелеп турар. КНО-нун чыгыне секретари Хаммарше-льдиң — америк монополистг капиталды ол магелдиг чалчыны ажылап алган, АКШ-тың чыгының бөлүктөрү белги колонизаторлар турда турган. «Эу-урумуа Конго республикага катап тургузарың оралдыкшып турарлар.

Америк империалистер Африканы «бурганым чүеин кылдып алыр дээш утуп алган дизи» деп адып турарлар. Ол дилке быжылганы алыр дээш олар бүгү-ле үргаларың ажылап турарлар. «Антикоммунизм» деп ат-биле шырмаланып алган, америк империалистер африка дилке боттарыңа экономиктиг, политиктиг болган стратегтиг турустарын быжылгап, калбарып турарлар. АКШ-тың монополистг капиталыңа баштыңарыңа кол сорулганы — Африканы Уолл-Стриттиң чаа колониалдык кылдып алырында болуп турар. Бичалза-даа колонизаторларын үеи эгитимизи-биле эрткин. Төгү-те шимтирлгөн колониалдыг өзү-чүрүмнү буступ дүжүрүн ам чүгү-даа чүе чыдадып шыдаас. Колониализм улустарыңа амык үеин чүгү-ла айтырып болурунуга дугайың Совет чазактың баштыңы Н. С. Хрущевту көдүрүп уадыргың айтырып хулаң көргөн КНО-нун Кол Ассамблеясың XV сессиясы оңу буу-редия-биле болган тоалам-биле көргүскөн. Ол болза колониализм улут демиселчиге турар күштерин улут тилелгези болуп.

Азияны болган Африканы чурттарың ам делегей даярылаарыңа ийеленип күжү аларган, олар бүгү-ле делегейин салымын шимтирлгөнне Европаның болган Американың улустарыңа биле кадм ийеленип киркип турарлар. Бу чымыл Каттышкан Национал Организацияныг дика хөй хамаарышпас амык африк күрөөлөр кирген. Тайбың дээш, чечселгениңизиниң бугу-нигяга болган буру дүжүрү дээш, колониалдыг букур системаны улустарың дээш демиселчиге турар Чөөн-Чүктүң хөй миллион улустарың үнү ам КНО-да чоругар чыгылаанып турар.

Тайбыңа политикаыңа болган дарыктап улустарың диктирчеге шыкты Совет Эвилели колониал улустарың боттарыңа хосталып дээш демиселчиге изин-биле байыр чедирип турар. Колониал чурттарың дүр бири Оластарга хамаарышпас чорукту тилсир дугайыңа Декларация төгүңү арнарыңа адың үжүк-биле бижитиңген турар, ол Декларацияны хосталга ынакшыдыг бугу улустар изин-биле диктирчеге. Бодуңу үеи доозулган колониалдыг системаны улустарың дугайыңа айтыртып Совет Эвилелиң чыгылаңы чык болган чагай туржу дээш, Азияны болган Африканың улустарың улуу-биле өөрүп четтаргыңа ийиң ааа ийелдеп турарлар. «Совет Эвилели болган оңу онугтарың улустарың кезиниң өңүндөн амаан чокка, оларың хосталган дээш демиселчиге турар, чүге дээш боттарың хосталган улут каража-биле чедип алган болганда олар оңу кылды эргелеп чурттап алыр дүр бири. Олар бисти баша хостуг чурттарың дээш демиселчиге турганнар... Бир эвес СССР эвес болза, бистер бурганга чүдүлгөнүңиз безин шыкшыптыр ийик бис дээрзин Африканың төвүндө бистер билеп турар бис» — деп, Камерунуң даштык херектер министрши Ш. Опала Нью-Йоркка меделгән.

Ам Африканың дика хөй чурттары хамаарышпас чорукту чаалап алган болган чаа амьдаралды тургузарың оңурунга кирипкен турда, олар элзэн сазыраңгай күрөөлөрүңа талашыдан улут болган ижи-кара чок дуаламыңың херегелеп турарлар. Харын олар ол дуаламыңың боттарың дүңүгү дарыктачыларыңа эвес, а Совет Эвилелиңде болган социалисттик даярылаарыңа чурттарың Африканың хамаарышпас күрөөлөрү-биле СССР-иң аразында экономиктиг болган културдыг харылаарың чыл келген тудуң-ла калбарып, быжыгып турар. Бистер ол күрөөлөрүң колониалдыг өзү-чүрүмдө төрүттүңен чүс-чүс чылдарда хожудайың чоруун ажал эртерияңың, хамаарышпас национал экономиканы тургузарыңа болган чоңуңа амьдарылың дениелни көдүрөрүңгө дуаламың турар бис.

Хосталга болган социал депшиле дээш Африканың улустарыңа демиселчиге оруу белен эвес. Бичалза-даа колониал улустарыңа көдүрүлүшкүңү күжүшкениң-биле болган чымыл эпитг демиселчиге чурт чөгүт херээ тилээр дээринең калды-даа чызылган турар.

Колониализмнің өлүр шагы чок-шулаан, колониаларың улустары хосталган турар!

Ханныг төөгү Африка буруудадып тур

Барың Европаның колонизаторларың Африканың эжелеп болган кулданып алганың төгүңү — ол дээрге, эжелечилерин черик өзү-чүрүм болган мегелээшкениңиң, амыкшымың болган келерге калды-дошкун ажылашыңың дугайыңа коргунугуң көзү болуп. Эске калды-даа улустар таан-даа африка черик он-он болган чүс-чүс миллион кижилери шыкш ийик араатыңгы дорамчылап таварышп чорбазы,

Маркстың үдөгөрлөп чугаалааны-биле аларга, Африка беш чүс чылдарың дугуңуңа «кара кыштыг кижилери аяңарыңын турлаа бооп турган». Европаның кул салдыкылары африка дилтең эң-не шымырак, амыкшар кижилери туткулан ал, оларын бугу делегейин кулдар сыйдыгыңа салып турганнар. Кул салдыкылар чоруктан Африка 100 миллион кижизиниң амы-тыны шыкшан, оң хөжүдөлгөн хөй-хөй чүс чылдарга саадаткан. Эрткен чүс

чылдыг ийиги чартымыда кул салдыкы чорукту сооматкан. Африканың төгүңүңе чаа, оон-даа тудак чок коргунугуң — колониалдыг эжелеп алышкыңарың болган дайыңарың үеи эгелээ. Ол дугайың адаа-даа төөгү документтери болган фактылар херегелеп турар.

1830 чылда француз колонизаторлар Алжирин ханым өзү-биле чагырып ап эгелээ. 1833 чылда француз чазактың Алжирге чоруктан истер хынаар комиссиясыңа илеткелдинде айтып турары болза: «Бистер дүрээдуган черлериниң эт-хөргөзүң сакхоөгө каттыштырган бис, чамдык чурттакчыларың хөргөзүң хавынып алган бис, оларын эргелерип күндүлээр бооп, оларга адаа бис... Мукумун кижизин амыктык черлерин болуп дуганыңың, сугураларың, чуртталга черлерин буржатадып каапкан бис... Бистер камагалда бижиткип кижилерин өлүрүп, хөй-хөй районларың чоңуңа каразаан.

1960 чылдың ноябрының төңгүзүндө Нуакшот хоорай-Мааритан ислам республиканың хамаарышпас чоруун эргелг өзү барымдалаап чарлаан.

Чурукта: Нуакшотта хамаарышпас чорукту чарлааның байырлы. Нисвалыңа чурттакчылары республиканың тууга тулап алган чоруп турары. Фото Кейстон агенттедиги.

оларын кыргып хыдып турган бис, соолуде ол чоңу хынап коорге, буру чок болганы ийезиң. Бодуңу чуртуңа хуңдуктедиг кижилер боттарың көргөнчиг ады-чуртчуларың камагал, бисти хораладып көргө, харын дидим болганы дээш оларын аңидип турган бис...»

Египеттерин сөөк-даяа биле Суэц каналы туттуган турган. Ол дугайыңа египет журналист Ахмед Асрума «Тура калышкан арабтар Норт-Сайд дээш тугушкунуңа» деп номунга мында деп бижизе: «Компаниларың болган чазактың даамдалымыңа кымычыңа чүс-чүс муң египет тараачыларың эриңдип өлүрткен: олар калдык-дика машыңаларың дузасы чокка, кызыл холаарың-онде ажылдап, тынмедди арттарыңа дайыңа хлөб-даа алааны турган, өлүлөп турганнар... Египет улус карак чачындаан, качыгдалдарың, ханың төргөндөн болган чүк машыңаларыңа баглааш, күдүмчүлөп өсүртүп турган. Эске кижилериң машыңа-биле апаз-ла бастырып каар турган. Сан-Джорджи шөлүңгө өлгөн кижилер соогу эндерик чыткан. Ол шөлүдү долгандыр

нар.

Итали империалистер боттарыңа колониаларыңа национал-хосталгалыг шимчээшкениң араатыңгы каддыг дошкуну-биле басып турганнар. 1937 чылда Эфиопияның найсыкыла — Аддис-Абебаның чурттакчыларың итали фашистер өлүрүп хыдып турганнар. «Ол каргыштыг улустан чыгыс-даа кижит артып каабың дээш хоруаың буу-редия» деп фашист командалык дужаалыңа айткан турган. Африк кижилериң хөй-биле кыргып амыкшыңың дугайың «ла вое де л'италия» деп итали солун мында деп бижип турган:

«Уш хунуңу дугуңуңа чүе хоруаыңа ийиге адым муң эфирин өлүрүп каан. Хөргөзөңерия болган уругаларың оларың бажыңарыңа дашкаар үндүр сөөрткүчүң, өлүгүңе чедир эриңден турган. Эң кижилериң буттарыңдан чүк машыңаларыңа баглааш, күдүмчүлөп өсүртүп турган. Эске кижилериң машыңа-биле апаз-ла бастырып каар турган. Сан-Джорджи шөлүңгө өлгөн кижилер соогу эндерик чыткан. Ол шөлүдү долгандыр

болган демир орук станциязың турар кулдучкуну дургаар турар чүс-чүс бажыңарың чурттакчыларың боттарың бажыңарыңа-ла дүргө-ге өрттөкөлөңкөн. Эфиопия ол шыкш ийик чүеин кажан-даа көрүп көрбөз.»

Мадагаскар ортулукка 1947 чылда французтарга удуу тура халыкшыңың үезинде 90 муң хире мадыш кижилер өлүрткен болган 20 муң кижитуттуруп бажыңарың. Колониалдыг даралдып 60 чылдарың дугуңуңа да Мадагаскарның чоңу ийи катпачаң ажыг кызырлыг.

Соолгу чылдарың иштинде Кенияга англи колонизаторлар 10 муң тайбың чурттакчылары өлүрүп кааннар.

800 муң алжир кижилер өлүрткен, 200 муң алжирлер кара бажыңарыңа болган хоругдал лагерлеринде

кожалар бар. Бичаарга херек кырында амыкшың чок артык ийик кожалар турганың кым-даа дымаң көрбөз.»

Португалияның өскө колониалыг Мозамбикте угадым берген негр эр кижит бугуңу чылдык ады аймын иштинде албадалдыг амыкшың кылдыр журулуп, «Бийик амыкшың төлөсүр келерге биче. Таңымы даргазы четчир саның амыкшыңың чымы берзин дээш, халезилеңиңиң ады берген хээлиң, кирип алган амыкшыңың чартык чылда шымыңды 10 катал ажып турар» деп америк журналист Джон Гантер бижип турар.

Португал колонизаторлар африк кижилери боттарыңың куузуңда колониаларыңа албадал ажылдадып ал тургаш-ла оларың сеткил ханымай турар. Олар күш-биле кирип алган негрлерин кожа колониаларда тергидеп турар монополистг компанияларга амык-биле салдып турарлар. Ангола болган Мозамбик болза Муруну Африка Эвилелинде адың уургайларыңа, Родезия болган Нисвалыңа хамур-даш уургайларыңа амыкшың күжүңү курларың чери аларган. Амык үеин ийик кул салдылашымың түнелдинде португал колонизаторың бугу-бугуңу рабонлары эвезлөп, оларда улут кадыгы эр кижит барык чок болган. Харын оон сонда Дикасонун фашистери «Португалияда колониализм чок» деп КНО-нун идириңден ият чогу-биле меделгеп турарлар шыкжал.

Албадалдыг күш-ажылды дүрүм өзүгаар хоругдал каан африка колониаларда безин дорамчылашкың дениң тергидеп турар. Диптиң хөй чурттарыңа амыкшыңың амык төлөсүрүң хемчээли амыкшың мергежилни барымдалаап эвес, харын кижизини кезиниң өңүң барымдалаап доктадып турар. Африк амыкшыңарың адыла ортумак амык төлөсүр Угандала 3 фут стерлингенде биче ажыг, Танганикада—чүле 3 фут бооп турар болган чүле Согу Родезияда ол 8 фут чедип турар. Англияны ол бугу колониаларыңа Европа кижилериң амык төлөсүр африк амыкшыңыңды 15—20 катал улут бооп турар. Чижээ, Кенияда европачы кижилериң чылда ортумак амык төлөсүр 1060 фунт стерлинг, Азияда келгенериң амык төлөсүр 456 фунт стерлинг, африк кижилериң—30 фунт стерлинг бооп турар.

Колониаларда африк амыкшың чоңарың амык хуну херек кырында

„Болбаазырадыкчы хүлээлге“ дижиң чүвениң үрө-түңнели бо ышкыжыл!

Эйенхаузур, Макмаллан, Мензис болган империалистг күрөөлөрүң өскө-даа төлөзөкчилери КНО-нун Кол Ассамблеясың XV сессиязың идириңден колониаларыңа политикаыңа чече-даа агартып деп оралдышса, олар колониализмниң кара оюлганарың чажырып шыда-вааныр. Аваз бүтүрээр дие, чурдигайларың көрө-ле четчир.

Африкада школа назымды 25 миллион уругтарың иштинде 17 миллион уругтар школага өөрөнөр арзамы чок бооп турар. Өөрөнөр турар 8 миллион уругтарың иштинде дика эвезиң кезиң эге школыңа доозуңуң турар. Ийиги чадаың школыңа алган көрөгө, 260 миллион чурттакчыың, бугу Африкада ол школыңа чүле 260 муң элзэд уруглар өөрөнөр турар. Африка дилтең уадызың улут назымды чоңуңу 80—85 хуузу бижик билбес болуп турар.

Португалияның Мозамбик колониалыг 93 бижик билбес кижиге бир бижик билди кижит онаажыл турар. Англи колонизаторларың эргелениде турар Танганикада эргелениде чүлө а кештиң бир уругу өөредилгезинде чылда 223 фунт стерлинг, Азия уктук бир уругун чылда өөредилгезинде 31 фунт стерлинг болган бир африк уругун чылда өөредилгезинде 8 фунт стерлинг биче-ле ажыг хөргөңиңа чырыгдал турар.

Африкага школаларың тудары дээрге колониалдыг кулданыгыга улут келер үең медерединде диктирчеге кижизилериң «ол болуп дээрзин колониаларың эки билдирер. Бир европачы ама амыкшың мында деп меделгән: «Африк кижилерге билиги бээр дээрге сен болду бижиз-биле боскунуң одура бичең деп аң кештиң кижиге дуртурар бижиз-биле домей болур.»

Африканың үндөизин чоңуңу өлүр чоруу көчүт хөй. Чижээ, Мозамбикте чаа туртуңгениң ийи африк уругун бирээ-ле өлүп каап турар. Англияның Угада деп колониалыңда төртүттүңен 100 уругун иштинде 40 уругулар он беш хар четпейиң чораш өлүп каар.

Хостуг Африканың үнү

(Хамаарышпас африк күрөөлөрүң уадырткучларының КНО-нун Кол Ассамблеясың XV сессиязыңа чугааларыңдан)

КВАМЕ НКРУМА, Гана республиканың президенти: «Дика хөй чылдарың иштинде Африканы колониализм болган империализм, мөлчүгдөл болган саяздарашкы дорамчылап болган Соңгу чүе чүккө. Африканың оодары кулданымыңың база дорамчылап кичинчеге кичинчеге турганнар, а Африканың мөлчүкчүлери болган оң салымныңың мегечи чагырыкчаларың көргөзгөр, мыдар арин-нүр деп чүе билбейн, бистин чуртуңуңу келерге араатыңгы-биле хөме басып турганнар. Ол хүнер эрткен үеке чидээш, олар кезээде эрткен болган бөгүн мен, африк кижит, Каттышкан Националың хуңдукту Ассамблеяның мурунуа тургускан, чаа үеин даң хазым бугу делегер хередеттишкан, тайбыңың болган хосталгалың үнү-биле чүгүздиге тур мен.»

СЕКУ ТУРЕ, Гвинея республиканың президенти: «Африка дилтең бурун хосталымың белең орук чок. Империалистер боттарың амыктыг чоруун шыкнаар журулуп. Эске шимтир

чок. Ону Африканың өр, хөргөзгөн кижилери, кырганыр болган уругдары эки бигеленер... Колониализм кайда-ла бар турар-дыр, колониализм улустарың хосталгалыңа улут кайда-ла демиселчиге турар-дыр, чүге аңаа удуу демиселчиге турган, колониализмниң бурун улустарың дүргөлдөп болур.»

ГАМАЛЬ АБДЕЛЬ НАСЕР, Карның президенти: «Хамаарышпас чорукту чоқта чаа алган улустар оларың өзүлүг хосталган дээрге, оларың оодарыңа төлөтпиг амьдарыңа азын бекдик дениелни чедип аларында болуп дээринең бууруп турарлар.»

УСМАН БА, Мали республиканың төлөзи: «Бистер маала амык кижилер деп чүтүлдүг чедип келген бис... Бистер кижит төрөлтениң салымын шимтирлгөңгө киржириң-биле изиг күзөлдиг киржиң дээр, тайбың дээш тулушкунуңа удуу алуп болган улустарың амы-дуламачымың кымын быжылгаар төлөздө калдыгың белең орук чок бугу улустарың чүрөкти ханымзыңа ажылаар күрээ-биле чедип келген бис.»

Кулданылганы дүжүргөн, кул эдилелдин өзү-чүрүмнаны артып калган

«Хостуг делегей» дээрзиниң кайды-даа кезинде амык чоңарың мөлчүлдүр болган амык көрүп дорамчылар Африкада дег мыкты дошкун эвес. «Кара дикти» дика хөй рабонларыңа португал Мозамбикте белги хайгаарал девисээрде Руанда-Урунда, Муруну Африка Эвилелинде болган өскө-даа черлерде кулдарың өзү-чүрүм бо хүнерде-даа төргөндөп турар.

Португал колониаларың бугу экономика албадалдыг күш-ажылды үндөшкөңүңүң турар. Африкада кара-тузунда амыкшап турар даштык компаниялар алдымың,

болган оон ээи кожай бодуңу адың азы шырмың ажаал каалаган адың кулдарың-биле казып ап турарлар. Чүле Анголаның үлөтүрүң албадалдыг күш-ажылды 700 эдым африк кижилер, оң иштинде 5-онлардык португал улутуруң калып турарлар. Анголда албадалды күш-ажыл дугайыңа португал эрге-чачыгарларың тускай илеткелдериниң бирээңиде мында деп бижип турар:

«Чамдык талашы-биле аларга, шууг-ла кулданыгы үезинге боаарың, ам байдал чык бергелээ. Бичаарда мал шыкш садып алдыңган негр эт-хөргөңи шыкш бооп турган

„Тайбың тургузукчу куш-ажылдың үлегер-чижээ“

ССРЭ-нің Дээди Сөвединиң сессиязының дугайында даштыкы парлалга

БЕРЛИН. Берлиндиң демократтық солунары 1961 чылда ССРЭ-нің улус ажал-агылын жазгудериниң түрүнө планының дугайында болган Бүртүк бөлжөдөн дугайында тойдундары ССРЭ-нің Дээди Сөвединдең хүлөө алган дугайына жокчу черлеринге парлап, ССРЭ-нің улус ажал-агылын узам ырай дүргөн көдүринең ол чутула документтериниң аажок улуг жуу-дуузын демдегелер турар. «Небес Дөйчөлдү» солунун демдегелер турарып баугаар аларга, 1961 чылда ССРЭ-нің улус ажал-агылын жазгудериниң түрүнө планының дугайында хүлөө адмента койлу үлөүрү болган кезде ажал-агылы бүтүрүлгөн мөөн солгаар улуу-биле көздүдериң көрүп турар. «Берлинер дейтинг» солун ССРЭ-нің Дээди Сөвединге болган саналдары дугайына «Москва делегациясы эң-не кайгамчыктыг хоорай болур» деп эге-биле дынаткан.

БУХАРЕСТ. Румынияның төп солунары ССРЭ-нің Дээди Сөвединиң депутаттарының саналдарының өскө дөңүрүлгөн, совет наймсылаан келген корреспонденттары болган тайылбырлары парларын угуу-чүлөп турар. «Скинетей» солун ССРЭ-нің Дээди Сөвединиң сессиясы тайыбын тургузукчу куш-ажылды үлегер-чижээ болур дөө.

Депутаттары саналдары совет экономиканың болган культураның санал чок чечетелиниң илерейлер турар дээрин «Ромына либера» солун демдегелер. «Бүтү кичи төрөдөгөнүн аас-кеңиңер» деп эгелг чүгүрне ол-ла солунун бизнести: Дээди Советтик депутаттары 1961 чылдын планы болган бизнести дош чыгыс үн-биле бадылаанар. Ол чутула документтер ССРЭ-нің тайыбына ынакчылыкты политиканын керезин болур.

ГАВАНА. ССРЭ-нің Дээди Сөвединиң сессиязына ССРЭ-нің Министрлер Чөвүлөдөн Даргазының ора-

лакчымы В. Н. Новиковтуң өлкөтөндө демдегелери: «Совет экинчи солунун бижип турары болза, Совет Эвилелиниң чедишкениниң тодоргалларына дараазында чүгүрени: совет даштыкы сандыгы дүргөн жазгудеги, делегейниң бүтү чүрттарының кайы-кайымына ажалыктыг кылдыр болуун сандыг калылаалары Совет Эвилелиниң калыптарыны: совет ажалын агымы эң күчүлүг болган эң байлак, эң-не кой материалды үлөилг чүгүдериң болдурап үлөүрү өдүрүргөн аажок улуг өздүдөн, инженерлерниң болган өртөдөннениң чаа-чаа калдарыны белеткөөр арганы берип турар культураның көздүбөн жазгудеги көртүргө-ле четчир.

Мынчанга социализмниң улуг чүртүнүн экономиканың байлыгы, культура талазы-биле оң чедишкенини бекит депелге дүгүрүп турар, чогуу-на харын совет улус Черини кылмаал өдөрчөлдөрү ынак эртеминик ыдыг кайгамчыктыг чүгүдериң тургускан деп солун демдегелер. 1960 чылда айыткан планларын ботанышканы өскө-ла социализмни чүрттары акы-дуунамын экономиканы дуалымчылыгына, а ол мынкан кошкак жазгудеги чүрттары боттарының национал экономиканы бижылаар талазы биле дуаларына чутула фондурларын үндүрүп бөөр арганы совет улуска берген дээрин «Революция» солун чүгүрүп түнөиледе бизнос. Социализмни чүрттүк коммунизмни тийгелесин дөш чүрттүп, ажалдып турар удуууну өрткөн орту болган делегерей перспективтери ыдыглар.

БЕПРУТ. «Телеграф» солун ССРЭ-нің Дээди Сөвединиң алдыгы сессиязының ажалын тайылбырлашына, «1961 чылда Совет Эвилелиниң бөлжөдө шүүт-ла тайыбының бөлжөдө болур» деп демдегелер.

«Ал-Нид» солунун бөдүнүк өзгөчөдө демдегелери: «Совет экинчи солунун бижип турары болза, Совет Эвилелиниң чедишкениниң тодоргалларына дараазында чүгүрени: совет даштыкы сандыгы дүргөн жазгудеги, делегейниң бүтү чүрттарының кайы-кайымына ажалыктыг кылдыр болуун сандыг калылаалары Совет Эвилелиниң калыптарыны: совет ажалын агымы эң күчүлүг болган эң байлак, эң-не кой материалды үлөилг чүгүдериң болдурап үлөүрү өдүрүргөн аажок улуг өздүдөн, инженерлерниң болган өртөдөннениң чаа-чаа калдарыны белеткөөр арганы берип турар культураның көздүбөн жазгудеги көртүргө-ле четчир.

Мынчанга социализмниң улуг чүртүнүн экономиканың байлыгы, культура талазы-биле оң чедишкенини бекит депелге дүгүрүп турар, чогуу-на харын совет улус Черини кылмаал өдөрчөлдөрү ынак эртеминик ыдыг кайгамчыктыг чүгүдериң тургускан деп солун демдегелер. 1960 чылда айыткан планларын ботанышканы өскө-ла социализмни чүрттары акы-дуунамын экономиканы дуалымчылыгына, а ол мынкан кошкак жазгудеги чүрттары боттарының национал экономиканы бижылаар талазы биле дуаларына чутула фондурларын үндүрүп бөөр арганы совет улуска берген дээрин «Революция» солун чүгүрүп түнөиледе бизнос. Социализмни чүрттүк коммунизмни тийгелесин дөш чүрттүп, ажалдып турар удуууну өрткөн орту болган делегерей перспективтери ыдыглар.

БЕПРУТ. «Телеграф» солун ССРЭ-нің Дээди Сөвединиң алдыгы сессиязының ажалын тайылбырлашына, «1961 чылда Совет Эвилелиниң бөлжөдө шүүт-ла тайыбының бөлжөдө болур» деп демдегелер.

„Хрущев Нью-Йоркта“ деп номну АКШ-та үндүргени

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). «Кросскариент пресс» деп фирманың Нью-Йоркта ном үндүрер чери «Хрущев Нью-Йоркта» деп ному — Н. С. Хрущевтуң 1960 чылдын сентябрь 19-тан октябрь 13-ке чедир Нью-Йоркта төгүлүг чөртүнү дугайында номун парлап үндүргөн.

Номун баштайгы үндүрүлгөн 10.000 кезек тиражыг кылдыр үнүп турар дээрин ном үндүрер чериниң төлөдөкчиси СЭТА-ның корреспондентине дынаткан.

Номун үндүрүп турары-биле холбагыр ном үндүрер чериниң делегерей: «Ол дөргө Хрущевтуң Нью-Йоркта эрттирген төгүлүг 25 хүннериниң дугайында КНО-га, пар-

далга конференциямыга оң чутуаларының болган тайылбырларының дугайында расказ-тыр. Хрущевтуң бөдүнүк чөртү турганының үезинде кылган бүтү чутула делегерей-биле номчуучу ол номдан тамыкып ап болур... «Хрущев—Нью-Йоркта» деп ном—бистид келер үезинге болган бүтү кичи төрөдөгөнүн сандык-чөлүнгө шуут хамаарылгалыг болуп турары, КНО-га төгүлүг болуунуң арганы бүтү талазы-биле тааныжары күзөп турар кайдыг-лаа кичиге өргөжөк чутула ном-дур».

Н. С. Хрущевтуң Нью-Йорктан Москвага өң чыгып келгеш, чутулаан чутуалы ол номда база кыргын.

Африка күрүнелериниң удуртунчуларының конференциясы

РАБАТ. (СЭТА). Африка күрүнелериниң удуртунчуларының конференциясы 1961 чылдын январь 3-тен 7-ге чедир Касабланкага эрттирер дугайында Марокконун болган элөөн каш африка күрүнелериниң чакырылыгы арганы дугуржулга чедип адмента деп «Аль-Алам» солунун чүгүрүп чыгарышкан билдирген.

Ук солунун бижип турары-биле аларга, Конгода империализмни кыжымчыктыг удурлары-биле африка күрүнелериниң каттышкан шериг командалыгы тургузарынын. Конгода байдалын дугайында болган өскө-ла айттыгыларын ол конференцияга чутулаалып көөр. Ол конференцияга кыжымчык Марокконун хааны V Мохаммедтин чалаашкынын Насер, Секу Туре, Нгурума болган Мөдбо Кейта хүлөө ашкан деп «Аль-Алам» солун айткан. Ол мынкан Лумумбаның дүртү баугаар конго чазаваче чалаатан база чоруткан.

АБРА. (СЭТА). Гаваның президенти Нгурума чүве чутулаалып, КНО-нун чингиле секретары Хаммаршель болган КНО-нун командалык чери-лаа Конго Республикага койлу-дурмуң, көрүм-чүрүмүң каттал тургусканы хакымын турар деп демдегелер. Конгода байдалы ап көргө, бир эвес чогуур төмөткөр албас болза чаа дайында-лаа чедириң болур хире дүштүрүлүг деп ол чутулаан.

Оң учурунда Конгода африка чүрттарының каттышкан командалык черин тургузар дугайында айттыгыны чутулаалып көөр чутула, а ол командалык чериниң шериг КНО-нун командалыгынын чыгырталыгдан үнгөн турар ужурулук деп Нгурума демдегелер.

Бир эвес дөргө Хаммаршель Каттышкан Нацпарл Организацияны айттышканын чүгүдериң күзөйлөп турар болза, КНО-ла бөдүнүн албан-хүлөөгөндөн өңи тура-биле ол чалап бөрийни талазы-биле дидим чорукту кылза чогуур алаар деп Нгурума чутулаан.

Кваме Нкруманың демдегелери

АБРА. (СЭТА). Гаваның президенти Нгурума чүве чутулаалып, КНО-нун чингиле секретары Хаммаршель болган КНО-нун командалык чери-лаа Конго Республикага койлу-дурмуң, көрүм-чүрүмүң каттал тургусканы хакымын турар деп демдегелер.

Ук солунун бижип турары-биле аларга, Конгода империализмни кыжымчыктыг удурлары-биле африка күрүнелериниң каттышкан шериг командалыгы тургузарынын. Конгода байдалын дугайында болган өскө-ла айттыгыларын ол конференцияга чутулаалып көөр. Ол конференцияга кыжымчык Марокконун хааны V Мохаммедтин чалаашкынын Насер, Секу Туре, Нгурума болган Мөдбо Кейта хүлөө ашкан деп «Аль-Алам» солун айткан. Ол мынкан Лумумбаның дүртү баугаар конго чазаваче чалаатан база чоруткан.

Дайылдамчылыгына минометтарын болган 75 миллиметр даялгы үгер-боолары ажыгалаан. Уймончи. Дериң чаза таварышканын ууту-каан деп турар.

АДДИС-АБЕБА. (СЭТА). Декабрь 22-ниң хүнүнде Аддис-Абебага дүтүрүзүн чок болган. Чазактын албан черлери болган магазинер чогууру-биле ажыдап турган. Чазак шеригтери наймысаладыг кулукчуларыга таңдылган, хоорай болган оң чок-кашкымың үйбөнчилери түдү чөртү турар.

Эфиопияда байдал

ПАРИЖ. (СЭТА). Аддис-Аб-бадан келген делегерей үндөйлөш, Франс Пресс агенттедичи Жибутиден дынатканы болза, декабрь 21-ден 22-ге дүзөндө наймысаладыг сонгу талазында даялгы чаштыгып чөртү турган үйбөнчилериң күштүгү кезе «үдүр шавар халлашкыны» кылган, императоруң ордууңу хериминиң йитчине чаза булгап кирген. Хоорайга барык дүңүң төндүр атылажымшыкы даажы дыңчалары.

Лаоска удур белеткел

ХАНОЙ. (СЭТА). «Эргежок чутула» алаар болза Женева дугуржулгалары-лаа хамаачи Лаостун чалача «чазак» СЕАТО-нун дайымын бөлүлүшкениңге каттыжар алаар деп ук «чазакты» ажым-биле делегерей Вьетамның информация агенттедичи дынаткан. Лаоста ол чалача «чазак» Каттышкан Штаттардан ажымчыны ап турар.

Таакпының тыптып келгени болгаш анаа удур демиселдин эгелээни

Амгы үезде таакпының хорамының дугайында дыка хөй эртең ажалдары, номнар, брошюралар бижиттинген, анаа холбагыр хөй-хөй лекциялары чоңга номчул, беседалары чорудуп турар.

Мында-лаа удуштуң хөй кезин амга чедир таакпының өздүк хорамын туулуңга чедир угаап билбей турары хомдунчиг.

Таакпының Европада бир-ле дугаарында тыптып келгени болган оң сөмүлдө делегейниң өскө диттериге дүргөн тарап неперзонниң төгүтү мындыг: таакпы үнүжүнү төрөөн чүртү—Америка. Оң үндөзүн чүрттакчылары индейлер ол чаа делегейни ажиткан Америко Бескуччи-биле садм чорөөн европейкилер анаа чедериниң ырак мурунда-ла таакпылап билер болганар. Американы ажиткан испан далайжылар ол черини чүрттакчылардан таакпылап өөренип алган, оң бүрүдери Европада эккелгенер.

Европада көстүп келгенини баштайгы үезинде таакпынын улус бүтү-ле азарыларга удур тергини күштүг хуулгазын өң деп санай берген.

16 векте испан дик кырына үнгөн өмчн эртемниниң дугайында номга бижип турары болза «таакпы үлгүнү кедирер, могоп-мылгадан организмни сергедир, азарыны оожургалдыр, боостаага чыпшычак чөткүнү божуктурар, тымыш бачыдарын оожумандыр өң онзагай, хуулгазын өң» 1665 чылда үндүргөн номунга францүз элчи Николя Монардес таакпының бүрүдериң дик аарын эмнөөринге, балыгдан түгүлген ханны доктадырынга ажылар, а оң куумун язым бүтүр селген, ыжыктарга чазар деп сүмөлөп турган.

Баштай Америкадан таакпының чүтлө бүрүдериң өөрөтүп эккел турган болза, 1600 чылдар үезинде Португалияга турган францүз элчи Жак Никога оң презинерини чорудуп берген. Жак Нико ол «хайлыг үнүштү» үезинерини бөдүнүк хааны Екатерина Медичага белек кылдыр сунган.

Ол үеден эгелээш-ле Европада болган Азияга, оң сөмүлдө чоруту делегейниң өскө-ла диттеринге таакпыны массалам-биле тарып эгелээш. Оң-биле чергелештер делегейниң бүтү чүрттарында таакпыларына хакымын кижилериниң саны кыска хуусаада эмин эрттир көвүдөн.

Мынчанга 17 векте-ле элөөн хөй чүрттарга таакпыны хоруур дугайында койлу баугаар тускай хемчеглер алдыр негеттиниң келген. Чижээ, Россияга, Михаил Федорович хаан солдаттарыны таакпыларын шуут хорууда дугайында чарлык үндүргөн. Ол чарлыкты халыктын кижилерини эриңден шаажыларынга болган оң эрте Сибирге шөлүдүргө боюн чедип турган таварылгалар бар.

Ол мынкан Урбан VIII папа ламаларыны болган чүдүкчүлерини хүзөгө таакпыларын шыгын хорутуу. Чүтө дөргө олар мөртүг кылдып турган боюн таакпыбурунун дайып, оңу кайы хамаачи чок дүңүрүп, хүрөөниң ыдыктыг өт-херекселерин бужарталып, таакпы ижи-биле тейлөөр задың агаарын баксырадыр аларганар.

Таакпы-биле демиселдин эгелөөниң кыска төгүтү мындыг, ол демисел бистид бо хүнеривиске чедир улумчылашына дээрин утпас херек.

Таакпы болза чадаң сытып, калбак бүрүдериң үнүштериниң нити бөлүгүнө хамааржыр. Колдуула-ла бүрүдериң тыртар, а даялың болган ууну ажыглавын турар. Таакпының бурунунда организмге хоралыг элөөн каш бүдүмөлдөр бар. Оларның иштинден өң-не хоралымы никотин. Холукса чок арыг никотин бөдү хонгулар, өң чок кылгаар бүдүмөл болур. Никотин—кончуг күштүг хоран. Оң чыгыс дамдызын сыкыртырга ыт, өңшү дөөн ыжык дигр амьтаннар өлүп каар, а 4 дамды никотин азыты ужураар.

Областың Санитар-чырыдышын баымы.

МОСКВаның артистери тывада

ССРЭ-нің Улуг театрының артистери, РСФСР-нің артистери Павел Чекинниң болган Москва хоорайының Гастрольбиртуунуң артистери Т. Лобачева, Н. Расколов, Т. Красавкина, И. Панченко, Р. Свердловна аларың концерти тываның хажымчык театрына үнү уула болган. Уш кезге улаштыр театрының илдин көрүкчүлөр шыгырт догдан турган.

Концерттиң программасында сурагалыг композиторлар И. О. Дунаевскийниң болган Ленинчи шаналдыг лауреады В. И. Солovieв-Седойниң ырлары көл черин жалап турар.

«Мээң сагычакым тайза сен», «Наташа», «Бир эвес өртөмчөйниң оодлары», «Орк миз», «Берлинден үлдү» деп ырлары П. Чекин кайгамчык өтүтүп үн-биле ырларга, зал долу көрүкчүлериң адыш чакташканы үзүткөл чокка диямырен турган. Ол мынкан улуг орус композитор П. И. Чайковскийниң «Евгений Онегин» деп операзында бачева биле Н. Расколов

үзүдүңү кайгамчык уран мөргөжүл-биле ырлап күтүскен.

Ирада Панченконун ырларыны көрүкчүлөр база-ла сетпал ханымдык-биле сонугураан. Шапкы эртертери Т. Лобачева биле Н. Расколов

«Волганың ажалыг таанымы», «Өтүрүкчүлүг ужурамыла» деп таакпыларын бекит мөргөжүл күтүскен.

Чурукта: Павел Чекинниң ырлап турары. Фотогу С. Феостистовтуу.

Донда-Ростовче баар эрге дээш

«Спартак» интилекчиң төп чөвүлөдөн 1961 чылдын январь 5-те Донда-Ростов хоорайга эгелээр Бүтүк эвилелден хостуг кураш маргалазыныга киржир мөгелерни шылап алдырың маргалазы Кызылдың куш-култур бажымының биче залыга болган.

Маргалазга 34 мөгелер киришкен. Адарын арганында спорттун 1 мастери, 6 бирги разрядчылар бар турган.

Эң чик дөңгөнч мөгези, бирги разрядчы Назим-оол ийи тийгелесини чедип алган, үш дугаарында анык мөгө Хомушкуну күжүн чедир үнөилей берган, аштыгар ужурга таварышкан. Ычылза-ла Назим-оол өскө ужурамышкынырга тийгелге.

Хаак оруунга

РСФСР-нің улустарының II кышкы спартакиадазының дөңгөнч айы-биле Красноярскте болур хаак маргалазына бастык областың өмүрүндөн киржирлерини шылап алдырың маргалазы болган.

Эр улустарының 10 км черге чарыжыга пединституттун студентизи Чокмун Эрмеев тийган. Ийги черин туудужу В. Лешенко, ушкуну студент Ю. Непомнящий алган. Херээженериниң 5 км черге маргалазына динамомчу Н. Шабалина мурап келген. Шабалина дистанцияны 28 мин. 43 секундда эрткен. Ийги, үзүкчү черлери В. Самдан (медуцик), А. Зубкова (педиститут) олар алганар.

15 километри Ю. Непомнящий 1 шаг 8 мин. 05 секундда эрткен, бирги черин алган. Оң бичи-ле солнал Ч. Эрмеев болган В. Карлова (база-ла пединститут) келген. Херээженериниң 8 км черге маргалазына бирги черин Н. Шабалина, ийгилиги В. Самдан болган ушкуну Г. Медведева (медуцик) алган.

Тийлекчилерде областың чымыды командалык тургускан.

„ДИНАМОНУЧ“ КУБОГУ—№ 1 СПОРТКОЛЛЕКТИВЕ

Боодалга талазы-биле «Динамо» интилекчиң шидяңи кубогу дөш маргалазы Енисейниң ол талазында «Динамо» боодалга шөлүгө эрткен.

Маргалазга 6—6 кичи киржикчилер 5 куудуку коллективтериниң адмжалары киришкен, 25 м черге болжолет маргалазы эгелен. Соок болганымдан боонуң мурунку болган сонгу харааларына таарыштырып чорда-ла карак чакм төктүп, салалар көжүгүп кээр турган.

Хууда бирги чер дөш демиселге Исмаил Гуляев 100 сандай 86-ны агакш, тийлекчи болуп, II спортту разрядты нормалыны күтүскен. 83—84 санитарниң аткан Г. Гуляев болган В. Бабушкин ийги ушкү черлери улашкениер. Херээженериниң эш Чериниң 83 саны аткан бирги черин алган.

Нинтизи-биле 600 сандан 449 саны аткан № 1 спортку коллективтиң спортчулары бирги черин алган мурунда болуңга турган кубокту бижы-биле артырганар. Ийги черини 416 саны аткан № 3 спорт коллектив, ушкү черин 400 саны аткан № 1 спорт коллективтиң ушкү командалык алган.

Обласка АГААР-ВОЙДУСТУҢ байдалы

Кызылдың агаар-бойду шинчилээр станицаның мөдөлөрүн баугаар аларга, бөгүн обласка булуттагылап каап турар хун болур, чамык черлерге хар чазар. Хат кошкак.

Редактор К. С. ШОЙГУ

«ШЫН»
ЧАГЫДЫЛ АП,
НОМЧУҢАР

«ШЫН» СОЛУННУҢ 1961 ЧЫЛДЫҢ ЧАГЫЛДАЗЫ ЧОРУП ТУРАР

«Шын» солуну чагыды алдырың өртөө

12 айда 60 рубль.
6 айда 30 рубль.

Чагылганы харылзанын бүтү контролары, салгырлары болган бүдүрүлгелерде, организациаларда, колхозтарда, совхозтарда хөй-нитти төлөөлөрү хүлөөп алыр.

СОУЗӨПЧАТ.

КНО-нун Кол Ассамблеясында

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Декабрь 20-ден 21-ге дүзөндө КНО-нун Кол Ассамблеясының XV сессиязының бирги кезин доозулган. Комитеттериниң кичирин келген элөөн каш сүмелери, оларын-биле казы термөкчүлүг шенелелериниң солсдыр дугайына, ядролуг чепсекти оң ийи неперзонниң болурунун дугайында резолюцияларын, Руанда Урундунин хайтаралда деңижээрлериниң келер үезиниң дугайында илеткеди болган өскө-ла материалды Ассамблеяны оң дүзөки хуурамыга бадылаан. АКШ болган агрессияны бөлүлүшкенинер талазы-биле оң эвилелчилери удурлары турда-ла үстүнде резолюциялар хүлөө алдыган.

КНО-нун кезжүнү чүрттарга шүптүзүңга КНО-нун Конгода шериглерини ашка-хөргөңи-биле хандырагына киржирин сүмөлөп турар резолюцияны төлөвилең улуг шүтүзүмүн болдурган. ССРЭ-нің төлөөлөрү А. А. Родиңниң бо талазы-биле демдегелери болза: КНО-нун Конгода шериглериниң командалык черин чингиле секретарь Абыл чок чорук Чөвүлөдөн чөптөөрөди чокка тургускан болган Хаммаршель ол командалык черин АКШ-тын база

өскө-лаа агрессияны бөлүлүшкенинериниң киржичилери—колониалдык күрүнелерден тургускан.

Ол хамаачи чок КНО-нун Конгода хамаачы албан черлериниң составында беизин америк генералдар болган полковниктер бар деп Родиң айтыпкан. КНО-нун Конгода халыкшыкениери болза Каттышкан Штаттарыны болган колониалдык күрүнелериниң үлөдөшкенинери болурун ССРЭ-нің төлөөлөрү демдегелер. Бир эвес Хаммаршель чүвени шыны-биле көргөн болза Конгога америк шериг шаваны ол тургуспас ийик деп Родиң уламчылаан.

Конгогун дүрүм баугаар чазаваче дүжүрени болдуруп, Мобутуну фашисттик дөрбөччилериниң үлөдөшкенинери төрөдөлдөр хөредип, конго чазактын баштынын түдүп хоруудагы чөптөөрөн болган Конгоже колониалдыкларын катал эеп келдириңге дуалап турар КНО-нун шериглерини чарыгдаларын чогуу кым төлөөр ужурулугу? Ол чарыгдаларын Каттышкан Штаттар, Бельги болган колониалдык өскө-лаа чүрттар төлөөр ужурулугу, чүтө дөргө КНО-нун Конгода шериглериниң командалык чери ол чүрттар

өскө-лаа агрессияны бөлүлүшкенинериниң киржичилери—колониалдык күрүнелерден тургускан.

Совет төлөөлөр резолюцияны оң төлөвилеңге ууур бадылаар деп ССРЭ-нің төлөөлөрүн демдегелер.

Румынияны төлөөлөр Букуванын демдегелери: КНО-нун Конгода командалык чери колониалдыкларын өскө-ажактары камгаллап турар болганда, бистер анаа киржирин күлөөлөй турар бис.

Конгога 1961 чылда КНО-нун шериглерини хандырар чарыгдалар дугайында Пакистаның, Сенегалдың болган Тунистин резолюция төлөвиленин хүлөөп алдыр дөш 33 төлөөлөр (АКШ, Англия болган агрессияны бөлүлүшкенинерде оларны өңилчилери) бадылаан. 11 төлөөлөр удуу бадылаан. 44 чүрттарыны төлөөлөчүлери бадылаашкыны үезинде дадалаалар.

Оң дараазында хуурадың даргазы Кол Ассамблеяны хуурадың 1961 чылдын март 7-ге чедир чалсарлардырар чарлаан.

Катанганың улугу Чомбеге удур

ПАРИЖ. (СЭТА). Даштыкымың чалазы Чомбегең өзү-чүрүмүңга удуу Катанганың чоңу шинтирляны-биле көдүрүлүп үнүп турар дээр дугайына Конгодан келген дындагдар херечилеп турар.

Франс Пресс агенттедичиниң дынадыл турарын баугаар аларга Чомбегең чазаваче камгалал министери Жозеф Яв Луэнге самолетка олурда

балуу аймак улустун тура халыкшыкениери боолзага балыглангыш амгыл артып калган, а самолөдү үрелген.

Луэнгени төүндө америк кварталдар балубакат партияны кезижүрени тура халыкшыкенириниң контролонда турар дээрин Франс Пресс агенттедичи база айттып турар.

Тайың чүрттары чоңу өлүрүп кырып турары-биле «сурагжазы» даштыкы легион Алжирде «кирлди дайыны» чорудуп турар францүз шериге дайындажып чоруп турар. (солундардан).
Легиянының «байыны олчазы».
Чуруу С. Чистяковуу.